

כסרא"ם הרי עכ"פ גם להרא"ש צביא דלא איפסקא הוא ושמה דין גמג
 איברי בשב נחירה אסורים צבואם לארץ וכיון דליכא ס"ם להמיר לריכין אט
 להמיר אפילו בדרבנן (ובזה מיושב תמימה הס"ז והס"ך על הרמ"א ביו"ד סי'
 רי"ח סיפ"ג ב' בהג"ה). הא חדא :

ושב פקחתי מיני ורואתי שבדבר זה אם היכא דליכא צ' ספיקות
 להמיר גמג דרבנן הוא לחומרא כבר דבר צו המשנה למלך בפ"ה
 מהלכות שאר אס"פ הל' ה' ובפרק י"ד מהל' מקואות דין ו' ובפ"ד מהלכות
 צבורות והאריך מאוד בזה. והנה אני איני חוזר מדעתי. ומה שהביא מדברי
 הר"ם במס' ידים פ"ב משנה ד' שכתב שאפי' יש בידיהם כל הני ספיקות טהור
 כבר כתב המ"ל שידים קילי יותר משאר מילי דרבנן ואין ללמוד מהם :

ואמנם מה שהביא מדברי הברענורא במס' מקואות פ"ב משנה ב' גד"ס
 ואפילו עבד דהשתא איכא תרתי לרישומא שמה לא עבד כלל
 ואפילו עבד שמה קודם עבילה נחמרא אפי' ספיקו טהור וכן הוא במס'
 עירובין ל"ה ע"ב בהובשבת ד"ה ספק כו' ה"ך ס"ם נקט משום דבזמנא
 דסיפא דאפי' ב' צומאה קלה ספיקו טהור ורילב"א מפרש דלא ר' קהני
 כו' והמ"ל האריך בזה מאוד. ואני אומר שפירא זו דס"ם דרבנן להמיר
 אי אפשר לחלק בין זה ל"ס דלחורייתא להקל והמירון הראשון בהוספות שם
 ורילב"א בעירובין לא מחלקו בזה. אבל מה שנתחלק הוא לעני' דלחורייתא
 כיון ש"ס דרבנן להמיר אפי' מזה ד"ב דמקואות קאי והסברות בחזקת טהרה
 דלחורייתא להקל לא חמירין איכא שפיחמאן איסורא היכא שהחזקה היא
 גמג הספיקות ממש כמו כמה ספיקות בשחיטה שיש כאן חזקת איט וצוח
 דודאי לא מהני ס"ם וציון בש"ך דביי ס"ם אות כ"ס הכי נמי בס"ם
 להמיר באיסור דרבנן היכא דליכא חזקת היתר גמג שני הספיקות לא מהני
 ס"ם וחמירין ספק דרבנן להקל. ומעשה היתרון ראשון סובר דספק ספק
 כו' לענין טהרות על משנה דפ"ב דמקואות קאי והסברות בחזקת טהרה
 עומדים ובה נקט ס"ם שאפילו יש ס"ם להמיר לא מהני גמג חזקה ואף
 שהאדם יש לו חזקת טומאה אפי' הסברות בחזקתן ואל תתמה שהרי התוס'
 שם בדף ל"ו ע"א גד"ס במקום כו' מסקו דלפילו ר' יוסי מודה בטהרות. אבל
 התוס' כאן סברו כמו שכתבו התוס' בדף ל"ו בהחלת הדיבור שפולגתין היא
 בטהרות אבל האדם עלמו אפילו לר"מ לר"ך עבילה ולענין הסברות שפיר
 מסקו ר"מ אפילו בס"ם להמיר דלחיל בחר חזקת ור"י סובר דלחילין בחר
 חזקת האדם ורילב"א סובר כמסקנת התוס' בדף ל"א ע"א דלענין האדם עלמו
 מיירי ולכן פירש רילב"א דלא ר' קהני אבל היכא דליכא ס"ם להמיר אפילו
 דרבנן ספיקו להמיר :

ועל מה שהקשה על התו"ם בפ"ו משביעית משנה ד' שכתב שהרמב"ם
 בחיבורו פסק כחכמים והקשה מעלתו הרי הרמב"ם אינו מחיר אלא
 בזמנא וחכמים לפי פירושו של התו"ם מתירין אפילו מתכוין. ידע גמג אני
 פירשתי היך דברי התו"ם ומעין שפירש מעלתו אבל לא מספיקו של מעלתו.
 וגם אני לא לחלוק על פירושו של התו"ם בזה רק התו"ם פירש לפי דברי
 הרע"ב שגם ר"י אינו מחיר אלא בזמנא א"כ ע"כ הפלוגתא בינו לת"ק
 הוא דלת"ק דוקא ליד ור"כ ע"כ חכמים שבסוף המשנה מתירין אפילו מתכוין
 דל"כ היינו ח"ק אבל הרמב"ם שפירש בפירוש המשנה דברי ר"י להמיר
 אפילו מתכוין א"כ נכלל לפרש דת"ק לאו דוקא ליד אלא אורחא דמלתא נקט
 שיון שאינו מחיר רק בזמנא לא שכיח שמי שאינו ליד שזדמן שיצא לידו
 עוף או חיה עמאה דשלא ליד משכחת מזדמן שהיה פורש מזודה ללוד טהורים
 ובאו למזודה עמאים ולעולם בלא זדמן במקרה גם למי שאינו ליד שבאו
 מעלמם לידו מותר למכרם ור"י חולק ומחיר אפילו מתכוין ללוד ואפי' כל אדם
 ובלבד שלא יהא חומתו בכך וחכמים בלא לחסור למי שאינו ליד אפילו בזמנא
 ושפיר כתב התו"ם שהרמב"ם פסק כחכמים. זה הללע"ד דפסחי כי א"י ע"כ
 פנאי כלל. דברי הד"ש :

היו יכולים למכור להקונה ג"כ הכשר עם העור ואף שיתנה עם הקונה שאם
 ירצה הקונה אח"כ לחזור ולמכור לו העור לבדו מחויב הוא לחזור ולקנותו
 ממש בליזם כך שיתנה ואף שהוא פחות מהסך שמכר לו ומלא שהעורך
 הוא בעד הכשר מ"מ כיון שנתחלה מכר לו הכל ביחד וגם הברירה ביד
 הקונה להחזיק גם העור הערמה זו ל"ל להמיר בדבר זה שיש בלא"ה כמה
 לדדי היתר ויעקר האיסור ביארתי במקום אחר שהוא רק מדרבנן. ואמנם
 מה שרואים מעלתו להמיר מקצת מן המלך והשירים אינו נכון, ולדבריו
 בעל דין זה שלא יעשה סחורה בדברים אסורים לגמרי. ואין זה דומה
 לליד שהתירו מפני המס כמו שפירש הרע"ב בפ"ו משביעית משנה ד' דשם
 טתן מס מאומתת הזאה שהוא ליד וכן מה שהתירו לחרוש בשביעית ולזרוע
 במסכת סנהדרין כ"ו ע"א שם מן המלך הוא מן השדות וכמו שפירש"י שם
 גד"ס חרענא מן שבויה המלך כך וכן כורין לשנה מן השדה. וכן אינו דומה
 לדברי הג"ז ב"ח"א סימן תקל"ט ס"ק ב' לענין היתר הסחורה בה"מ דשם
 יאמר לישב בטל בה"מ. וכן אינו דומה להיתר רבית מנכרי דשם בפירוש
 היתרו כדי חייו אבל כאן יכול לעסוק בדברים המותרים :

ועל מה שהקשה על התו"ם בפ"ו משביעית משנה ד' שכתב שהרמב"ם
 בחיבורו פסק כחכמים והקשה מעלתו הרי הרמב"ם אינו מחיר אלא
 בזמנא וחכמים לפי פירושו של התו"ם מתירין אפילו מתכוין. ידע גמג אני
 פירשתי היך דברי התו"ם ומעין שפירש מעלתו אבל לא מספיקו של מעלתו.
 וגם אני לא לחלוק על פירושו של התו"ם בזה רק התו"ם פירש לפי דברי
 הרע"ב שגם ר"י אינו מחיר אלא בזמנא א"כ ע"כ הפלוגתא בינו לת"ק
 הוא דלת"ק דוקא ליד ור"כ ע"כ חכמים שבסוף המשנה מתירין אפילו מתכוין
 דל"כ היינו ח"ק אבל הרמב"ם שפירש בפירוש המשנה דברי ר"י להמיר
 אפילו מתכוין א"כ נכלל לפרש דת"ק לאו דוקא ליד אלא אורחא דמלתא נקט
 שיון שאינו מחיר רק בזמנא לא שכיח שמי שאינו ליד שזדמן שיצא לידו
 עוף או חיה עמאה דשלא ליד משכחת מזדמן שהיה פורש מזודה ללוד טהורים
 ובאו למזודה עמאים ולעולם בלא זדמן במקרה גם למי שאינו ליד שבאו
 מעלמם לידו מותר למכרם ור"י חולק ומחיר אפילו מתכוין ללוד ואפי' כל אדם
 ובלבד שלא יהא חומתו בכך וחכמים בלא לחסור למי שאינו ליד אפילו בזמנא
 ושפיר כתב התו"ם שהרמב"ם פסק כחכמים. זה הללע"ד דפסחי כי א"י ע"כ
 פנאי כלל. דברי הד"ש :

תשובה שלום רב לכבוד אהובי האלוף הרבני המופלג התורני ש"ב
 כבוד מוה"ר בער אופנהיים נר"ו :

שנית הנה לכאורה יש לדקדק בלשון של הרמ"ם שכתב שיש נ"מ בצביעה
 זו לאדם שאוסר עלמו בחדא מן המינים מוזמן ידוע ואילו כו'
 למה האריך הרמ"ם בלשון מוזמן ידוע ואילו הא' ודאי שמי שאוסר עלמו
 באיזה דבר שאינו אוסר למפרע ופשיטא שאוסר עלמו להבא וא"כ למה
 אמר מוזמן ידוע והיה די באמרו אדם שאוסר עלמו בחדא מן המינים והיה
 לו מחמתו המין שיהיה חובל והולך עד אותה שעה שאוסר עלמו אם מותר
 ללבוש מה שנתותר בידו. ולכן ללע"ד דלכאורה דברי הרמ"ם תמוהים
 דלדבריו כל ניזר לא יהיה אסור ביון שכבר היה צבט שזר ולא יהיה נאכר
 אלא במה שיוציא הבפן אחר שכבר הניזר וכן לא יאסר מלגמא ליהיה נאכר
 מתו. ואין לומר הכי נמי שבעיה זו היא גם בה שהיה בניזר י"ז ע"א בעי
 רבא ניזר והוא צבט"ק מהו בעינין שהיה למלקות או לאו כו'. והנה עד כאן
 לא מספיקא ליה אלא אי בעי שהיה אבל אם היה וכן אם לא היה עומד
 בצבט"ק וכנס לבה"ק ודאי לקי והרי רנע קודם שהזיר עלמו היה מסתמא
 לתמים הללו ועבשו לוקה עליהם וכל זה היה קשה להרא"ש עלמו על סברתו
 ולכן יוחא ליה להרא"ש אחת משתים או שעד כאן לא מספיקא ליה לר'
 ירמיה אלא דדומיא דלברי ב"ג שאלו לא נאכרו במדבר וילפינן ממה
 דכתיב כי ירחק ממך המקום וזבחת כמו שפירש"י שם בדברי ר"ע שאמר
 בתחלה הותר להם בשר נחירה ומשנכנסו לארץ נאכרו להם ופירש"י גד"ס
 הותר להם כו' מההוא קרא נפקא לן דכתיב כי ירחק וזבחת מכלל דעד
 השתא לא נלמו על הזביחה והרי הוא קרא במדבר נאכרו להם חזק
 שהקב"ה היה אותם במדבר והזכיר על הזביחה שלא יאכלו בשר נחירה
 ואמנם קבע להם זמן שלא יתחיל איסור זה עד שיצאו לארץ בזה איכא
 לתימר שהקפיד לגמרי שלא יחול איסור זה כ"א על שינחור לאחר זמן ההוא
 כשם שהקפיד שלא יתחיל איסור זה עד אותו זמן אבל בדבר שנאסר ומתחיל
 האיסור תיבא יין שזה חילוק בין מה שהיה בידו מעבד או מה שיצא
 אח"כ לידו. ולכן אדם האיסור עלמו באיזה דבר או ניזר שהזיר עלמו תיבא
 נאכר ואין חילוק בין מה שהיה בידו או מה שעתיד לבוא לידו ולכן נקט
 הרמ"ם הנפקותא בצביעה זו לאדם שאוסר עלמו בחדא מן המינים מוזמן ידוע
 ואילו כוונתו שלא אסר עלמו תיבא מוזמן זמן רק קבע זמן מאימת יתחיל
 האיסור ביון שעמד ב"ח ארר והכר עלמו בצבט מר"ה ניזן ואילו שאל
 ממש דדומיא דבשר נחירה שהקב"ה היה אומרם במדבר. וגם סברא אחרת
 לתרץ קושייתו בניזר לא יתחייב מלקות על מהני שזכר מתו וכן על שחיית
 יין שהיה קודם חזרתו דעד כאן לא בעי ר' ירמיה אלא באברי נחירה
 שקודם שצאו לארץ לא היה איסור זה טהור כלל לנשום אדם בשום מקום
 ובצואם לארץ ומהלך איסור זה מעיקרא אבל מי שאוסר על עלמו אינו
 צב

סד מכתבו הגיעני. ואשר שאלו בצובדא דחתי לידו בחדא שבא לנור
 שם ומתחלתו היתה דירתו במקום שנהגו איסור והוא צבט ביהאמו שם
 נכרי ועבשו קבע דירתו שם במקום שנהגו איסור והוא צבט ביהאמו שם
 הביא עמו חמאה ממקומו הראשון שלקח עמו צבט לאתו משם ונחלק שם
 מעלתו עם מורה אחד שהמורה הורה לו שמוותר לו לאכול החמאה היתה
 שהביא עמו כיון שכבר אכל מהחמאה היתה שהיתה בידו משעה שהיה
 מותר בה א"כ עכשיו צבט למקום איסור ונהג חומרת מקום שהוא עתה
 שם אי אפשר לחומר זה לחול על החמאה שכבר היה מותר בה. ולמד זה
 ממה דליחתא בחולין דף י"ז ע"א בעי ר"י אברי בשר נחירה שהכניסו ישראל
 עממא לארץ מהו כו' תיקו. ורש"י פירש דרך צביעה היא רק דרוש וקבל שבר
 והרא"ש השיב עליו דלא חשכחן צביעה בש"ס בדבר שאין לו דינא שום
 דרך ולכן כתב הרמ"ם דנ"מ בצביעה לאדם שאוסר עלמו בחדא מן המינים
 מוזמן ידוע ואילו וכשהגיע הזמן היה לו מחמתו מין שהיה חובל והולך עד
 שהגיע הזמן אסר מותר ללבוש מה שנתותר בידו אי נמי שרצה ב"ד לאסור
 דבר אחד כמו שאסרו נביטת הנכרים ושלקות וכיוצא בהן אם אסור מה שיש
 לו ממש מחמתו המין ביד ישראל עכ"ל הרמ"ם. ואמר המורה שהוא שזה הוא
 דומה ללדון הרא"ש שהרי חמאה זו עלמה כבר היתה מותרת לו וא"כ החמאה
 היתה תליא בסך צביעה דר"י וכיון שנאסר בתיקו חמירין בספיקא דלחורייתא
 לחומרא ובספיקא דרבנן לקולא וחמאה היא רק איסור דרבנן ואולי לקולא.
 ומעלתו נחלק עליו כי מה שהוא תיקו בגמרא מיחשב לדין חסרון ידיעה
 ואינו נכנס בכלל ספק לא לענין ספק ספיקא בשל תורה ולא לענין ספק אחד
 דרבנן אפילו אם ינמא דפולגתא מיחשב ספק אבל תיקו אינו נכנס בכלל
 ספק. זהו תורף המחלוקת שבייכים :

ואני אומר דלפי א"י היבנא להמורה סברתו שזו מיתשב ספק אחי
 אינו מהכירם להוראתו וממה טעמים שאבאר. האחד הוא שכמו
 שספק דלחורייתא הוא לחומרא ואפי' ס"ם מותר בשל תורה והייט משום
 דס"ם היו כמו קרוב לודאי ה"ל דרבנן דקיימא לן ספיקא דרבנן לקולא
 אם איכא ס"ם להמיר אסור אפילו דרבנן שזה קרוב לודאי הוא.
 ומעשה כיון שהמורה הוא אלא הכל נכנס בכלל ספק מיתבא יש כאן
 ס"ם להמיר שהרי רש"י ודאי לא ס"ל סברת הרא"ש שהרי רש"י פי' שאין
 צביעה זו רק דרוש וקבל שבר א"כ מכלל דס"ל לרש"י שאין שום נפקותא
 לדינא בצביעה זו. ובחידושי לחולין מפורש טעמא דרש"י בזה. ואמנם כעת
 יהיה טעמא של רש"י מחיזה טעם שהיה עכ"פ לית ליה לרש"י סברת דדומיא
 של הרא"ש. ומעשה חמירין ס"ם להמיר שמה אלה כרש"י ואת"ל הלכה